

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Hroznová 2
603 00 Brno

www.ukzuz.cz
ID DS: ugbaiq7

IČO: 00020338
DIČ: CZ00020338

Útvar: OPOR
Vyřizuje: Ing. Ivana Minářová
E-mail: ivana.minarova@ukzuz.cz
Telefon: +420 545 110 444
Adresa: Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Spisová zn.: SZ UKZUZ 141119/2022/48017
Č. j.: UKZUZ 168803/2022

Datum: 15. září 2022

Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o povolení přípravku na ochranu rostlin pro omezené a kontrolované použití

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“) jako příslušný orgán ve smyslu § 72 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), tímto

povoluje

podle § 37a odst. 1 zákona v návaznosti na čl. 53 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 (dále jen „nařízení ES“)

omezené a kontrolované použití

následujícím způsobem:

Čl. 1

Výsev osiva cukrovky namořeného přípravkem Cruiser 600 FS / Cruiser SB (obsah účinné látky thiamethoxam 600 g/l) proti drátovcům, maločlenci čárkovitému, dřepčíku řepnému, mšici makové, mšici broskvoňové a květilce řepné a přípravkem Poncho Beta FS 453,3 (obsah účinné látky beta-cyfluthrin 53,3 g/l, klothianidin 400 g/l) proti drátovcům, maločlenci čárkovitému, mšici makové, dřepčíku řepnému a dřepčíku rdesnovému za níže uvedených podmínek:

Termín výsevu namořeného osiva: od 1. 2. 2023 do 31. 5. 2023

**Maximální množství osiva namořeného přípravkem Cruiser 600 FS / Cruiser SB a přípravkem Poncho Beta FS 453,3, které bude vyseto v ČR:
88 000 VJ (tj. 264 000 kg osiva) na ploše 69 – 70 000 ha (včetně přesevů)**

Osivo musí být mořené na profesionálně schválených mořičkách ve státech EU a dovezené do ČR prostřednictvím společností distribuujících osivo, přičemž musí splnit stanovené standardy ESTA a musí být namořené tak, aby nedocházelo k mechanickému oděru a vytváření prachu při balení osiva, přesypání do secích strojů a setí.

Z důvodu ochrany včel a opylujícího hmyzu následně nevysévejte plodinu atraktivní pro včely (např. jarní řepku).

Na pozemcích, na nichž bude vyséváno osivo namořené přípravkem Cruiser 600 FS / Cruiser SB a přípravkem Poncho Beta FS 453,3 se nesmí vyskytovat kvetoucí plevle.

Na setí se za účelem ochrany včel použijí pneumatické secí stroje s deflektory zamezujícími únik prachu z osiva, a které zabezpečí vysoký stupeň zapracování osiva do půdy, minimalizaci ztrát a rozptylu prachu.

Namořené osivo se nesmí sít v silném větru, aby nedošlo k úletu prachu a ke kontaminaci okolního porostu.

Z důvodu ochrany ptáků a divoce žijících savců musí být všechno osivo zakryté půdou, a to také na souvratích.

Náhodně rozsypané osivo musí být odstraněno. Toto osivo se nesmí vysévat v ochranném pásmu II. stupně zdrojů povrchové vody. Musí být zajištěno, aby se ošetřené osivo nedostalo do tekoucích a stojatých vod.

Čl. 2

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti počátkem patnáctého dne následujícího po dni jeho vyhlášení ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

Doba platnosti nařízení se stanovuje na omezenou dobu **od 1. 2. 2023 do 31. 5. 2023.**

Čl. 3

Toto nařízení se vydává na základě žádosti doručené dne 3. srpna 2022 k povolení přípravků pro omezené a kontrolované použití v případě mimořádného stavu v ochraně rostlin podle § 37a odst. 1 zákona v návaznosti na čl. 53 nařízení ES.

V současné době zcela chybí možnost insekticidní ochrany proti drátovcům v raných růstových fázích cukrovky. Larvy kovaříků (drátovci) způsobují při přemnožení zvláště závažné škody u vzcházejících rostlin okopanin, zejména cukrové řepy. Ochranu není možno účelně a efektivně provádět žádným z jiných dostupných přípravků ani jinými alternativními metodami. Přípravky Cruiser 600 FS / Cruiser SB a Poncho Beta FS 453,3 byly povoleny v rámci mimořádného stavu pro obdobné použití již v roce 2019, 2020, 2021 a 2022. Od té doby nebyla nalezena žádná alternativa pro dané použití. Přípravky na bázi obdobných účinných látek byly v letech 2006 – 2013 standardně povoleny a používány v ČR i v mnoha dalších zemích EU.

Jediným insekticidním přípravkem povoleným pro moření osiva cukrové řepy je v současné době Force 20 CS, který je ovšem povolen pouze pro ochranu proti maločlenci čárkovitému. Jeho účinná látka neposkytuje dostatečnou ochranu ani vůči mšicím, které se v raných růstových fázích objevují na nadzemních částech rostlin cukrové řepy. Mšice jsou považovány za jedny z nejzávažnějších škůdců cukrové řepy, zejména jakožto vektorů přenosu virových chorob. Práh škodlivosti byl přitom v tomto případě stanoven jako 2 bezkřídlé mšice na deset rostlin cukrové řepy před zapojením porostu v řádcích. Tento velmi nízký práh škodlivosti reflektuje významnost rizika přenosu virových infekcí. Komplex virových chorob zahrnuje více různých virů (BMYV, BYV, BChV a další). Rozšířená rezistence vůči přípravkům na bázi organofosfátů, pyrethroidů a karbamátů je všeobecně známa (např. Hauer et al., 2017). Belgie zveřejnila již dříve výsledky testů a sledování výskytu viróz na cukrové řepě u neošetřených ploch ve srovnání s plochami ošetřenými přípravkem Force 20 CS a s následnými foliárními aplikacemi. Symptomy viróz byly zaznamenány stejnou měrou u neošetřených ploch i ploch následně ošetřených foliárními aplikacemi, což podle autorů jasně prokazuje přetrvávající riziko šíření viróz, které není možno efektivně řešit aplikacemi postřikem v průběhu vegetace.

Pouze 1 ze 4 v současné době povolených podskupin chemických látek prozatím není ohrožena výskytem rezistence u *Mysus persicae*, zatímco se naopak zaznamenává rezistence mšic vůči ostatním 3 podskupinám povoleným pro foliární aplikaci. Týká se to jak organofosfátů, pyrethroidů i karbamátů. Prozatím není rezistencí ohrožen flonicamid. Povolena je ovšem pouze jedna aplikace do cukrovky během sezóny, zatímco do fáze zapojování rostlin v řádcích je třeba provést 3 – 4 aplikace látek s odlišným mechanismem účinku pro dosažení požadované účinnosti. Vzhledem k nízkému práhu škodlivosti je těžké stanovit vhodný termín ošetření. Efektivita ošetření je často omezená tím, že ošetření nemůže být provedeno včas např. v důsledku srážek. Další slabinou foliárních aplikací je to, že nezasáhnou všechny mšice, protože jsou skryty naspodu listů. Expozice necílových členovců je pravděpodobněji právě u foliárních aplikací než v případě ošetření osiva. To pak vede k dalšímu snížení účinnosti zásahu v důsledku omezení populací biologických konkurentů a predátorů na pozemku. Účinnost pyrethroidů a karbamátů je dále omezena tím, že jejich účinek je kontaktní. Přípravek tak neovlivní mšice ukryté uvnitř svinutých listů, neboť je nezasáhne. V případě pirimikarbu mohou být mšice naspodu listů ovlivněny vlivem tenze par aplikační kapaliny; k tomu je ale třeba venkovní teplota kolem 15 stupňů Celsia. Např. ve fázi 2. listu, kdy se již mšice mohou vyskytovat, je obvykle teplota nižší. Pro kontrolu mšic tak zůstává spolehlivě účinnou látkou prozatím flonikamid, který je ale, jak je uvedeno výše, omezen maximálně jednou aplikací za sezónu.

K dispozici nejsou žádné komerční prostředky pro biologickou ochranu proti škůdcům, které jsou předmětem tohoto nařízení.

V roce 2022 byla osevní plocha cukrové řepy cca 58 500 ha. Cukrovka je důležitým komponentem v osevním postupu při uplatňování zásad integrované ochrany a omezení zaplevelování při rotaci plodin. Produkce cukru je důležitým ekonomickým faktorem v rámci rostlinné výroby v ČR. Ztráty výnosu v důsledku škod způsobovaných půdními škůdci se mohou pohybovat kolem 7 – 8 % a lokálně mohou vystoupat až na 89 % (Hauer et al, 2017). Úroveň ztrát může být ovlivněna intenzitou výskytu škodlivého organismu. Poté, kdy došlo k omezení použití insekticidních mořidel ze skupiny neonikotinoidních látek, byl dle informací většiny zemí EU, kde se pěstuje na významnějších plochách cukrová řepa, zaznamenán nárůst výskytu mšic, které jsou přenašeči viróz. Výsledky z minulosti ukazují, že není možno s dostatečnou přesností předpovědět intenzitu výskytu viróz předem v následujícím roce.

Důvodem je to, že tato kolísá z roku na rok zejména vlivem průběhu vegetační sezóny a efektivity opatření proti mšicím jakožto přenašečům. Napadení obvykle probíhá ve fázi 4 – 6 listů, ale může se projevit už ve fázích dřívějších. V případě výraznějšího napadení je ošetření proti mšicím zcela nezbytné, pokud nemá být výrazně negativně ovlivněn další růst rostlin a následně redukován výnos.

Na základě výše zmíněného průzkumu prováděného na pozemcích s osivem cukrové řepy ošetřeným mořením pyrethroidní látkou, a jehož výsledky potvrzují i zkušenosti z dalších zemí EU se ukázalo, že bez namoření látkami ze skupiny NNI bylo nutno následně provést kolem 4 foliárních aplikací proti těmto škůdci. Tyto foliární aplikace, mimo výrazného zvýšení finančních nákladů na 1 ha, rovněž výrazně zvýšily riziko akutních incidentů s necílovými členovci, zejména opylovači. Vícenásobné zásahy pyrethroidy, karbamáty, případně organofosfáty pak mají negativnější dopad na biodiverzitu, zejména v případě hmyzu. V souvislosti s výrazným poklesem cen cukru po zrušení systému kvót v EU navíc toto řešení má značný dopad na ekonomickou opodstatněnost pěstování cukrové řepy a její zařazování do osevních postupů.

Bezpečnostní opatření pro aplikaci přípravků není třeba stanovit, protože přípravek nebude aplikován na území ČR. Předpokládá se pouze manipulace s ošetřeným osivem a jeho výsev, které jsou omezeny přísnými požadavky s cílem zamezit přímé kontaminaci necílových rostlin prachem vzniklým z otěru při manipulaci s osivem a při výsevu. Je možné použít pouze osivo namořené profesionálním dodavatelem a výsev je možný v případě pneumatických secích strojů výhradně tehdy, pokud jsou vybaveny deflektory zamezujícími únik prachu z osiva.

Ing. Pavel Minář Ph.D.
ředitel odboru